

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO.

VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA.

QUOD LIBET ARIIS DISPUTATIONIBUS,
mane discutienda, in Scholis Medicorum, die Jovis tertiâ
mensis Martii, anno Domini M. DCC. XLVI.

M. JOSEPHO LALLEMANT,
Doctore Medico, Præsidente.

An Vulneri moderatè suppuranti rara curatio?

I.

VULNUS recentem & eruentem continui solutionem dicunt. Ergo-ne vulnus, quia suppurat, ulcus erit? Esto: deteriore hanc fortitur appellacionem, ubi & verustum, & sedâ sanie madidum, pertinaciâ respuit cicatricem. Sed ablit nominis dedecus à vulneris tempestivâ saluari brevique suppuratione. Vulnus est continuæ substantiæ divisio, in parte molli, ab externâ causâ. Quæris vulnorum differentias? Instrumentorum, causarumve quarumlibet lædentium, diversas familias perulstra: incisionem, punctiorem, contusionem, lacerationem, ruptio-
nem assequeris; quibus & unctionem si addideris, non reclamabo. Ictuum vehementiam ferien-
disque modos perpende: vulnorum magnitudinem, parvitatem, figuras distinctè percipies. Læ-
sarum partium naturam & officium considera; in promptu erunt lævia, periculosa, læthalia vul-
nera. Omnia simplicia, vel composita dicuntur; tùm ratione sui, cùm vel solâ incisione, aut
solâ punctiione, vel utraq; simul constant; tùm ratione partium percussarum, cùm vel cutis
leviter afficitur, vel magna sit vicinæ substantiæ laceratio, jactura, aut simul nervi, tendo-
nes, vasa majora, viscera vulnerantur: tùm denique ratione doloris, distensionis, tumoris, in-
flammationis, convulsionis, aliorumque gravium *Symptomatum*, quibus modò carent, modò sti-
pantur. Huc referri debent corporis constitutio, status valetudinis, victûs ratio, ætas, cœli tem-
peries & cætera id genus, quæ diversas non rarò tragedias vulneribus inducunt. *Diagnosis* &
Prognosis hujus loci non sunt. Singulorum vulnorum non sedes exploranda, non prælagiendus
omnium exitus, sed quorundam curatio instinenda proponitur. Rarum vulnorum medicationem
propugnavit Cæs. Magatus, unôque Tractatu omnia complexus est. Quidni & ego singula unico
Problemate comprehendam? Prohibet eorum varietas, cui diversâ medendi norma responderet.
Ut actionis *dramaticum* poemâ, sic Theſeon nostrarum quinio quæstionis unitate gaudet. Nul-
lam, aut unicam multa, frequentem nonnulla, raram longè plura vulnera postulant curationem.
Quæ primam, quæ secundam classem ingrediantur, obiter solùm & tanquam *episodica* indigita-
re fas erit: de tertiâ penitè & deditâ operâ discurrendum. Vulneris quid sanatio? Destructæ
continuitatis instauratio. Hæc, post simplicem incisionem, reductione & glutinamento divisa-
rum partium obtinetur. Non item, si substantia fuerit ablata, si exulsa, si abraſa, si rupta, si
laniatæ fuerint oræ. Tunc sanari non potest vulnus, absque suppuratione, carniû novâ gene-
ratione & earundem ferruminatione. Intentam his tribus operibus naturam cave ne præposterâ
opitulandi sollicitudine perturbes. Non actorem te illa petit, non auctorem consilii, non operis
ducem; sed vois annuientem spectatorem, sed vigilem obstaculorum expugnatorem, sed mi-
nistrum conatibus aspirantem. Non tu finges guttulam puris; non tu carnis generabis atomum,
non tu fibrâ cum fibrâ connectes. Naturæ viribus quid adicias anxie non cogites; ne quid
obstet, sedulò provideas. Non quò plura remedium simulachra obtuleris, sed quò plura, quò
graviora impedimenta removeris, cò citiùs ac feliciùs natura triplex illud suum munus adim-
plebit.

CUM morborum omnium, tum præsertim vulnerum medicatrix est natura, quæ, nullâ viam monstrante disciplinâ, suomet consilio ad opus aggreditur, atque illa sibi damna rescire quâvis arte habilior est. Erangitur os? Inciditur caro? Diductæ partes ad se mutuo revocentur, nihil eas dimoveat, commixturæ nihil extraneum interit; à matris optimæ sinu, tanquam ab inexhausto fonte, unguinosum scaturiet balsamum, divissarum partium substantiæ consentaneum, calli, cicatricis-ve parens. Infructo vulnere, partis cujuscunque substantia vel contrita est, vel distracta? Quid tum natura? Laceratorum ductuum sanguiferorum extremitates, cruoris effluvio primum vacuatas, aliquantum ita retrahit, ut hæc inter alia, quæ læsa non sunt, vasa reconduantur. Eisdem, tum resiliendi, tum renitendi virtute, ob exinanitionem & texturæ solutionem, destitutas, vicinorum & illarum canalium dilatatione, facile comprompt atque constituit: quâ industriâ sanguinem sistit. Hic in sauciorum tubulorum finibus angustatis, & partim prædictâ pressione, partim extremorum parietum & laciniarum collapsu, oculis hæret, ob motus, vasorum obturamentis intercepti, serique, calore absumpti, jacturam, lentescit, inspissatur. Iners illud effatitumque purpurei liquoris crassamentum integræ arteriæ ferunt ac subigunt. Globuli, antea mobilissimi, & communi lymphæ serique fluente libere innatas, nunc autem in se invicem impacti, reperitis ictibus partim premuntur, complanantur, eliduntur, coguntur; partim obverunt, confringuntur, horumque minutæ cum lymphâ quasatâ exquisitè permiscuntur. Sic humor primum floridus ac roseus, mox nigricans & crassus, mille concussus verberibus, cum alicante demum colore, puris naturam & nomen adipiscitur. Eam verò simul fluiditatis mediocritatem acquirit, quâ & machinulis jugiter pulsantibus obsequi, & vasorum suorum fines aliquantum referare, & per huiusmodi eorum oscula in vulneris cavitatem extillare apertus evadat. Decidua interim ex ruptis lymphæ ductibus forsitanque nervis ipsis aliquantula colluvies, nec non emollitæ sensimque putrefactæ vasculorum lacinia puris copiam adaugent. Vides inceptam suppurationem. Non tuum gloriæ opus. Naturæ mireris operam, tuis, quæ tantopere jactitas, maturantibus non tam provocatam, quam suis met viribus atque præsidis instructam; non fermentatioris tumultu, sed simplici vasorum motu, puris effectrice. Quam non induxisti, promovere suppurationem quid laboras? Eò usque perseverabit ista, donec singulos ductus, quibus oræ vulneris alluuntur, obstructione liberatos expeditè permeet sanguis, & laceratorum canalium extremitates, ad aliquam altitudinem excelsæ, circum expansa integrorum villorum & vasculorum substantiâ prorsus occludantur. Tunc mundarum vulnus invocat. Quid abstergentium consulit officina. Innumeros in vulneris fundo & labris conspicio monitulos. Quid de his conijciam? Totidem est * puto illarum vasculorum fines reflexos, qui retradas inter canalium ruptorum extremitates, primum aliquatenus prominent; mox, liquorum jugi appulsu magis ac magis dilatantur, producuntur, sibi mutuo interferuntur, perseverante humorum fluxione, amplius extenduntur, inane sparium opplent; accedente nutrimenti glutine, artius uniantur, strictaque compagine cicatricem firmant. Quod *sarcotici*, quod *epulotici* referam, nihil est. Ergo pus, ergo novam substantiam, ergo cicatricem natura ipsa generat, nec ullo artis indigeret præsidio, si nihil ejus consiliis & moliminibus obstatet.

I I I

IN copiosa prætermo- dum suppuratione, frequenter solvatur vulnus, si præsertim cavum est, I aut non nihil sinuosum, frequentius ubi gangrænæ metus est. In primo casu, non tantum pueredo arcenda est, sed etiam villi, qui, ad resarciendam substantiæ jacturam, debent extendi, puris exuperantis molestillissima fasciâ liberandi sunt. In secundo, cavendum ne tacite serpat lues, delixisque altè radicibus, partis vulneratæ calorem & viram extinguat. Quod nisi avvertatur infortunium, sive medicamentorum admoitione, sive jam vitiarum partium excisione, vel nunquam orietur suppuriatio, vel oborta, brevi supprimetur. Sphacelo quippè correptæ carnes non suppurant. Eam probabiliter ad causam, paræus, licet raram ulcerum curationem collaudet, quotidie tamen bis ter ve retegenda esse docet vulnera, bellicis fulminibus, vulgò *scelopetis* infecta. Hæc enim percussam partem ut plurimum ita lacerant, ut vix idonea fovendo calori & nutrimento ministrando vasa integra supersint. Gangrænâ tunc porro nemo nescit imminere. Quid plura? Uberius quam par est prodeunte pure, jam ferviente sphacelo, vel ejus periculo ingruente, crebrò vitia, naturæ voris infensissima, recrudescunt, atque angustissimo temporis intervallo ferinam indolem induunt. His ergo sedulâ magis operâ obstitendum, pressiorique pede occurrendum est: frequentiori proinde locus est curationi. Verum quandiu nec parvis, nec la gis purulenta scaturit materies, quandiu ritè & ad naturæ nutum elaboratur, quandiu in vulnere caloris & vitæ integritas emicat; omnia sunt in tuto, rem clanculâ petagi sinamus, nec, præpostere anxii, vulnus multoties exploremus, an medicamenta renovanda, vel miranda sint, inquisitur. Procul esto cacoecia, non ad salutarum Medicorum artem, sed ad fallacem Thralsonum ostentationem comparrata. Cogitemus quantum sint noxæ, quibus incepta semel suppuriatio minui, depravari, supprimi; quibus caruncæ acrum erupcio tardati, quibus denique cicatrix arceri consuevit. In promptu sunt immodica vasorum vu nus percurrerentium inanitas, flacciditas; plenitudo, intentio, rigiditas.

* Cum cl. D. F. z. et. Dist. Med. Monst. cuius vid. utrumque scilicet, Med. Chir. surg. de Suppur. in part. Moll.

tas, durities, ariditas, penuria spirituum, sanguinis & lymphæ spissitas ac lentor, doloris sensus, granulorum carneorum frictio, compressio, exsiccatio, refrigeratio, agitatio. Vasorum inanitati & flacciditati juscula restaurantia succurrant. Eorundem plenitudo sanguinis missione; & si opus fuerit, purgatione minuatur. Cæterorum, quæ numerata sunt, malorum vix ulla frequenti curatione mitigantur, omnia ferè inducuntur, aut exacerbantur. Contrà, curatione rariori nulla inferuntur, multa præventur, singula leniuntur, aut amoveniuntur. Adcò ut à verò non longè abesse qui quot vulneris curationes, tot repagula naturæ injecta numeraret. Quid ita? Duplex est memoratorum vitiolorum causa feracissima, vulneris contrectatio & aëris externi contactus. Ergò quò frequentius tractatur vulnus, & aëri externo patet, eò pluribus & gravius, quò rariis, eò paucioribus & levioribus afficitur incommodis. Duo super sunt igitur ostendenda: 1°, enumeratas rùm solidorum, rùm fluidorum mendas reverè officere suppurationi, carniū generationi & cicatrici: 2°, eas à contrectatione & aëris externi contactu proficisci. Negotium utrumque articulo sequenti non arduum erit expedire.

I V.

EX dictis inferre promptum est arteriarum pulsui puris confecturam esse tribuendam. Inanità; flaccidà, plenà, rigidà promodum arteriæ pulsationibus edendis idoneum firmitatis & flexibilitatis gradum amittunt. Ut cujus vis mortis, sic & pulsus auctor spiritus est. Hoc deficiente, languet arteriarum potentia, vaneſcunt ictus. Indurati, areſcentes, convulsi ferientium vasculorum parietes influenti liquori nimia compressione renituntur, quàm ut, ad succutiendis puris officinas, satis dilatari possint. Crassi densique humoris effusa fascina obruit salendi vis, aut eò periculosis debilitatur, quò major ei renixus opponitur, dum scilicet ejusdem vitii particeps sit liquor subigendus & in purulentum liquamen convertendus. Haud obsecro secundo articulo indicatum est vulneris hiatum compleri non posse, nisi germinantia redvivæ carnis granula, nutritii laticis appulsu, ampliorentur, producantur, quaquaversum extendantur. Ista si crebrè perficiuntur ac premantur, si humiditatem, si molitudinem amittant suam, si frigore contringantur, obfirmatos rigidòsque totidem sacculos diceres, adventitium fluidorum nisu diduci, scissi, distendi nefcios. Denique fruentia vasculorum extremorum capitula, quorum ultro citroque accedentium mutuo congressu nexaque cicatrix inducitur, aliis alia placide interjici, receptocia inire fecerant, tenacibus catenulis copulari nequeunt, si frequenter agitentur, disturbentur, divellantur. Ergò non levia, sed gravissima, non ficta, sed germana impedimenta, suppurationem, deperditæ substantiæ restitutionem & cicatricem molienti naturæ officientia, prolata sunt. Jam quis neget ea contrectationis, aut aëris externi sobolem esse? Singulis curationibus vulnus solvitur; adhibita medicamenta derrahuntur; nunc excrementa gossipio, vel linco, sive integro, sive carpio, abstergentur; accedit & facta digitis expressio, si quid in recessu latitare videatur; nova remedia, nova emplastra imponuntur; opus denique nova deligatio coronat. Quàm merito statas multiplicis hujusce tormenti periodos expaceſcitis, miseri! Non vos inanitas angit metus. Ista sine cruciatio, ac proinde sine spirituum dispendio nemo, quantamcunque manus dexteritatem ac levitatem jactet, unquam exequetur. Nec solum doloris sensum, non rarè inflammationis prodromum, febris ac vigiliarum parentem, pertimescite, sed & vasculorum suppurationi deditorum, ut ut levestis, periculosam tamen compressionem & contusionem, sed & granulorum carneorum, se se, ad faciendam timam, excrementum everſionem, & jam coeuntium apiculorum divortia, & nondum satis firmatorum vinculorum dissolutionem. Quis enim putet eorum ordinem expositi nuper opificii serie non mutari? Perniciosam aëris in corpora mollia, vel fluida, potentiam qui nescit, cogitet quâ cautione corrupto à carnibus, à fructibus, à liquoribus arceatur. Aëris externi contactus exsiccari, dureſcere ac rigere vasculorum, vulnus alucentium, & erumpentium carnearum summitatum stamina, offendit lingue ariditas, ubi ore patulo ducere spiritus, sive obrutæ sint nares, vix timam ore claudi convulsio prohibeat. Detecto vulnere, scellam nudatamque substantiam penetrat frigus; hostis repentinè maximè formidandus ingressu. Aër interior, externo longè calidior & rarior, hospitis adventu frigeſcit ac densatur. Singulæ humorum omnium molecule minoribus à se invicem disjunguntur intervallis, pluribus se se mutuo tangunt punctis, aliæ aliis gravatæ & elise coherent. Eadem frigoris vi, rùm pulsantium, rùm succuriendorum, tum amplificandorum vasculorum fibrillæ contrahuntur & corrugantur. Sic reſistunt quæ flexibiliter, sic torpent, quæ motui nata sunt. Sic sanguinis & lymphæ, sic spirituum & succi nutritii cogitur ac penè concreſcit morus. Sic tubulorum diametri coarctantur. Sic liquorum fluiditas perit. Sic horum & illorum intercipitur morus. Sic incidit ulceri sanioso livor. Sphaceli sic tetra lues invadit.

V.

QUA virtute, quo instrumento vulnus ad cicatricem naturæ perducit? Suo-met calore, quem idcirco nativum appellamus. Ille rùm vasorum, rùm humorum motiones conservat; ille parvis vulnèratæ vitæ fovet; ille blando stimulo pulsus arteriarum intendit; ille purulentum concoquit pulceni; ille receptaculorum eam continentium officina referat; ille contusorum & corruptorum staminum lacinias aliasque sordes evectit; ille puris exhaustos occludit fonticulos; ille circumstantium tubulorum molles expandit, producit, amplificat extremitates; ille nutritiis

glutinis instantisque balsami rorem infert ac digerit, ille confertos granulorum carncorum stringit amplexus. Hinc maturantia, suppuratorioꝝ, abstergentiꝝ, *sarcoticoꝝ & epulatoꝝ* medicamentum datur, ut ut multiplices & diversæ prædicentur, unicâ potissimum virtute, nativi caloris fomite, comprehenduntur. Hinc admoto quovis medicamento, præsertim unguinose & noxiæ qualitatis experte, aut etiam nullo, præter tegumentum, adhibito, sanatur vulnus. Rarâ porro curatione calorem nativum protegi, roborari atque servari; frequente offendi, debilitari ac dissipari, vulneris detecti refrigeratio, tactu iudice, manifesta ostendit; conspicua ipsa ejusdem vaporatio dubitationem tollit. Jam verò quandiu viger nativus calor, integra stat partis vulneratæ firmitas; eo languente, supervenit imbecillitas & resolutio vasorum, humorum fluxio periculosissima excitatur, crescit in immensum tumor, dolor ingravescit, oritur inflammatio, imminet gangræna. Ergò hæc damna, vulneris rarâ solutione avertuntur, frequente provocantur. At, inquit, sæpè vulnus expurgandum est, ne pravorum excrementorum collectione putredo accersatur. Quænam verò sunt illa excrementa, quæ tantum incuriunt animis pavorem? An tenuis & fluida sanies? Quin hæc elabatur, nihil vetat. An viscosus tenaciusque puris crassamen? Minus istud periculi, quàm utilitatis importat, nisi uberius, quàm par est, & assatim à suis lacerbris erumpat. Fomenti quippe genus est, quo, tanquam molli amicoque tegumento, vitales partis retineantur & aluntur igniculi, singulorumque villorum debita mollitudo servatur. Quid præstantius à vulneratis expectandum? Metus ergò deponant odiose & nimis exquisitæ munditiæ captores. Quod semel è vasorum carce:bus naturæ vires expulerunt, idem, si vel inutile, vel noxium evaserit, aliquandò prorsus eliminabunt. Nec benignius audiantur qui relegendi sæpè vulneris necessitatem prætexunt, tùm ne remediꝝ efficacitas actionis diurnurnitate vanescat, tùm ne, ignorato vulneris habitu, futurus etiam, non sine dedecore, ignoretur; tùm ne grave aliquod *symptoma* surripit itrepat. Quasi verò tanti momenti esset eorum mutatio, quorum optima eligere non multum interest. Quasi vero Medici scientia non iudicii, sed oculorum solâ vi niteretur, nec posset mentis acies vulneris tegumenta penetrare. Puris effluentis copia & qualitates, pruritus, doloris, intensionis, ardoris, febris absentia, lenitas, atrocitas, partium vicinarum hætus, non insida suppeditant signa, quibus vulneris conditio & præfens cognosci penitus, & futura certius prævideri possit, quàm oculorum intuitu eruditior. Nùm suos quotidie nudant insirus agricolæ, naturæ diligentiam, vel tarditatem observaturi? Quàm à curiosâ illâ sedulitate procul absunt! Calamitarum suarum feraces norunt æris injurias, quibus ad insita si vel minimo foramine pateat ingressus, nunquam ista coalescunt. Egregium sanè veritatis argumentum! Ut quâ cautione, quâ industria curandæ sint animalium læciatæ partes, ubique sui similis natura, sub hoc plantarum exemplo, monere videatur,

Ergò vulneri moderate suppuranti rara curatio.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Gaspardus Cechon du Puy, in
Arce maritimâ Ruspiscus
Anatomes & Chirurgie Pro-
fessor Regius.

M. Claudius-Carolus de Jean,

M. Antonius-Joannes Daval,

M. Jacobus - Franciscus Vander-
mon-le.

M. Franciscus - Felicitas Cucha,
utriusque Pharmacie Professor.

M. Robertus-Hubertus Linget.

M. Jacobus-Albertus Haçon.

M. Ludovicus-Florentius Bellot.

M. Petrus Rossin de Montabour,
Consiliarius-Medicus Regis or-
dinarius, necnon abis Regiæ
Regique Nosocomis San - Ger-
mani in Layâ.

Proponebat Parisiis JULIANUS-JACOBUS HINGANT, San - Briocensis,
Baccalaureus Medicus, A. R. S. H. 1746, à sextâ ad meridiem,